

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง
GUIDELINE FOR COMMUNITY BASED TOURISM OF BANPONGTHUM, WANG NUA,
LAMPANG PROVINCE

ภัทรชนม์ รัชตะหิรัญ¹ จิรายุ ผาสุก¹ สุทธิศักดิ์ แสงวงศ์¹ และ ชลธิชา รอดหิรัญ¹

¹วิทยาลัยอินเตอร์เทคลำปาง

Pattarachon Ratchatahirun¹ Jirayu Phasook¹ Suttisak Sawangsak¹ and Chonticha Rodhirun¹

¹Lampang Inter-Tech College

(Received: August 24, 2020; Revised: October 6, 2020; Accepted: October 19, 2020)

บทคัดย่อ

การทำวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง การศึกษานี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งโดยชุมชนบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน 20 คน การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่สังเกตการณ์ สัมภาษณ์ และ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเบื้องต้น ได้แก่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนปงถ้ำมีศักยภาพสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างสมบูรณ์ได้ เพราะมีความโดดเด่นทางด้านพื้นที่ทางธรรมชาติ แต่ควรให้ความสำคัญของการบริหารจัดการเป็นอันดับแรก โดยมีข้อตกลงในการบริหารจัดการอย่างชัดเจน และมีการพัฒนาบุคลากรรวมไปถึงสร้างเครือข่ายเพื่อขยายโอกาสและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกัน รองลงมาคือด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน โดยสร้างความตระหนักและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ให้เหมาะสม โดยสรุปดังนี้ ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกวัฒนธรรมมากที่สุด คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.80 รองลงมาคือด้านการบริการและความปลอดภัย คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.53 ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.43 ด้านการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22 และเห็นด้วยน้อยที่สุดในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.78

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวโดยชุมชน, การพัฒนา, ศักยภาพ

ABSTRACT

This research objective was to study and the potential for community based tourism development at Banpongthum, Wang Nua, Lampang Province. This study was done by qualitative and quantitative methods using in-depth interviews with experts who are involved and engaged in community based tourism destinations of Banpongthum, Wang Nua, Lampang Province, population being 20 people as well as applying a community based tourism quality standard evaluation form as a tool for this survey. Data was analyzed by two ways: 1) qualitative data was analyzed through

relevant literatures, field observation and interview, and 2) quantitative analysis was done though questionnaire. The basic statistics used to analyzed data were percentage and mean.

The findings showed that Banpongthum had a potential to develop into the Community based tourism destination because of its location and. However, the priority should be given to the management of community based tourism. The area must be defined for tourism management by using completely contact. Another factor to consider was people development related with stakeholder beneficial. And to consider to sustainable a nature resource management and environment. By conduct to awareness the environment. By conclusion in Conservation and promotion of cultural is average 4.80, Service and Safe is average 4.53, Resource Management and Sustainable environment is average 4.22 and the lowest of the average 3.78 is Community – based Tourism Management.

Keywords: Community-based tourism, Development, Potential

บทนำ

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เป็นนโยบายที่รัฐบาลไทยให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงรุกอย่างต่อเนื่อง และเพิ่มการกระจายรายได้สู่ชุมชนและภาคเกษตรกรรม ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มียุทธศาสตร์ที่การสร้างเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือการเสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการผลิตและบริการ มุ่งเน้นการสร้างเชื่อมโยงของห่วงโซ่มูลค่าระหว่างภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ เพื่อยกระดับศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ โดยยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรเข้าสู่ระบบมาตรฐาน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12, 2559) การท่องเที่ยวแบบเดิม นานวันเข้าก็ยิ่งเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพต่ำลง เนื่องจากการกลายเป็นการท่องเที่ยวมวลชนที่ส่วนใหญ่เดินทางเข้าชนสถานที่และถ้ำรูปเท่านั้น แต่นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมกับคนในชุมชนในพื้นที่ที่ตนไปเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของวัฒนธรรมไม่จำเป็นที่จะเป็นการร่วมทำกิจกรรม หรือชมวิถีชีวิตของคนในชุมชน (สถาบันท่องเที่ยวโดยชุมชน, 2557) และทั้งนี้ได้เป็นเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้านในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว (ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน, 2562) ทั้งนี้รัฐบาลที่มีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ ในแคมเปญ “วิถีไทย เก๋ไก๋ อย่างยั่งยืน” โดยจังหวัดลำปางได้เชื่อมโยงวิสัยทัศน์คู่กับแคมเปญ “เมืองต้องห้ามพลาต..เมืองที่ไม่หมุนตามกาลเวลา” และมีมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยเน้นย้ำความสำคัญของคนในท้องถิ่น ของดีเมืองลำปาง การท่องเที่ยวโดยชุมชน (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559) ซึ่งทางจังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมากมาย ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ ชุมชนบ้าน

ปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ ชุมชนนี้มีทรัพยากรธรรมชาติมากมายอุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้มีพื้นที่เป็นที่ราบเชิงเขาแนวยาวทั้งด้านตะวันตก ตะวันออก ทิศเหนือและทิศใต้ มีภูเขารายรอบล้อมเหมือนอยู่ในอ่างหรือแอ่งกระทะ และเฉพาะอย่างยิ่งแนวภูเขาทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านมีถ้ำมากมายที่เป็นมนต์เสน่ห์เป็นความร่มเย็นของหมู่บ้าน ชาวบ้านมักเรียกว่า ‘ปง’ อยู่ที่นี่ถ้ำก็เลยตั้งชื่อหมู่บ้านว่าบ้านปงถ้ำ เพราะตรงนี้มีถ้ำขนาดใหญ่ขนาดเล็ก ชุมชนบ้านปงถ้ำยังมีแหล่งท่องเที่ยวมากมาย เช่น พระพุทธรูปแกะสลักบนหน้าผา พุทธอุทยาน น้ำบ่อฮู วัดปงถ้ำ และดอยนอก (ชุมชนบ้านปงถ้ำ, 2562) ซึ่งได้คัดเลือกเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน เพราะว่าเป็นสถานที่ที่พร้อมด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรม แต่ในปัจจุบันการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนนี้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร สืบเนื่องมาจากการบริหารจัดการ และการต่อยอดนโยบายด้านการท่องเที่ยวของชุมชน ดังนั้น ปัญหาในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงจำเป็นต้องศึกษาศึกษาภาพด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอันดับแรก เพราะการบริหารจัดการเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาที่เหมาะสม โดยสอบถามความคิดเห็น ความต้องการผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านปงถ้ำ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปางจังหวัดลำปางได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาศึกษาภาพและหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือ ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนของบ้านปงถ้ำ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปางจำนวน 40 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มเป้าหมายทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 20 คน และ ตอบแบบสอบถาม 20 คน โดยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ประมวลผลต่อไป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ซึ่งมีลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ซึ่งมีลักษณะการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์ภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากภาครัฐและภาคเอกชน

3.2 ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) โดยมีลักษณะแบบกึ่งโครงสร้างและเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) คือเกณฑ์พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนแห่งประเทศไทยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการอย่างครบถ้วนจากภาครัฐและภาคเอกชน

3.3 นำข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ภาครัฐและภาคเอกชนมาสรุปและแปลผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนตามวัตถุประสงค์

4.2 ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) ตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 20 คน

4.3 ใช้ข้อมูลเชิงสถิติในการวิเคราะห์แบบเกณฑ์พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยนำเสนอเป็นตารางแจกแจงความถี่ร้อยละโดยใช้คำถามแบบประเมินค่า Rating Scale ตามรูปแบบของ Likert's scale โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนดังนี้

ระดับ 1 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.80 ระดับความคิดเห็น ให้ความสำคัญน้อยที่สุด

ระดับ 2 ค่าเฉลี่ย 1.81-2.60 ระดับความคิดเห็น ให้ความสำคัญน้อย

ระดับ 3 ค่าเฉลี่ย 2.61-3.40 ระดับความคิดเห็น ให้ความสำคัญปานกลาง

ระดับ 4 ค่าเฉลี่ย 3.41-4.20 ระดับความคิดเห็น ให้ความสำคัญมาก

ระดับ 5 ค่าเฉลี่ย 4.21-5.00 ระดับความคิดเห็น ให้ความสำคัญมากที่สุด

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนปงถ้ำ จากผลการวิจัยพบว่า ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนปงถ้ำ มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นจำนวนร้อยละ 60.00 และมีอายุอยู่ในช่วง 61 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ 50.00 และน้อยที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 51-60 ปีคิดเป็นจำนวนร้อยละ 30.00 และ 41-50 ปี คิดเป็นจำนวนร้อยละ 20.00

1. ผลสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านปงถ้ำ

1.1 ด้านบริบทพื้นที่และข้อมูลทั่วไป

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนบ้านปงถ้ำ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่า ชุมชนบ้านปงถ้ำเป็นชุมชนเล็กๆ อยู่ไม่ไกลจากถนนสายหลัก เดินทางเข้าถึงสะดวกสบายภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น

จะเป็นถ้า ดอยหนอง และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีประเพณีทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลือและสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่า ชุมชนนี้ทำไมถูกเลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภอวังเหนือ เพราะว่ามีทรัพยากรทางธรรม ทางปัญญามาก เหมาะแก่การอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่อย่างถูกต้องไปยังผู้ที่สนใจ โดยคนในชุมชนเอง ในส่วนของการท่องเที่ยวสถานการณ์การท่องเที่ยวของชุมชน ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่าชุมชนบ้านปางถ้าเคยจัดทำการท่องเที่ยวโดยชุมชนมาก่อน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

1.2 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภายใน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เห็นว่า ชุมชนเป็นชุมชนที่มีแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัฒนธรรมมากมาย ควรค่าแก่การอนุรักษ์ สืบสาน โดยคนชุมชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่คนในชุมชน และทางชุมชนยังได้รับโอกาสเป็นแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง แม้ว่าชุมชนปางถ้าได้รับการสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมาก่อน แต่เนื่องจากทางชุมชนมีการเปลี่ยนนโยบายทางการจัดการการท่องเที่ยวและเปลี่ยน คณะทำงาน จึงทำให้ไม่เกิดการต่อยอดนโยบาย ทางผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ควรมีการจัดการอย่างเป็นระบบ ให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้เท่าเทียมกัน และควรให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อในอนาคตเยาวชนจะสามารถเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้มาเยือนในชุมชนได้

1.3 ด้านการจัดการเศรษฐกิจสังคม คุณภาพชีวิตที่ดี

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนปางถ้า พบว่า ทางชุมชนมีการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตในคนในชุมชนโดยการ สนับสนุนด้านอาชีพ และนำผลิตภัณฑ์ชุมชนเข้าสู่ตลาดมากขึ้น และให้ความสำคัญมากที่สุดกับการจัดสรรรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้

1.4 ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนปางถ้า พบว่า ทางชุมชนปางถ้าควรมีการจัดทำแผนการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ชัดเจน โดยจัดการประชุมคณะกรรมการชุมชน และเชิญหน่วยงานที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามารับฟัง และเสนอความคิดเห็น เพื่อประจักษ์ต่อไป

1.5 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนปางถ้า พบว่า ทางชุมชนได้ใส่ใจในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสมอ เพราะทรัพยากรธรรมชาติเป็นหัวใจในการหล่อเลี้ยงคนในชุมชน และทางผู้เชี่ยวชาญยังให้ความเห็นอีกว่าทางชุมชนควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้กับผู้มาเยือนผ่านการท่องเที่ยว

1.6 ด้านความปลอดภัย

ในการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน ปงเกล้า พบว่า ทางชุมชนมีจุดให้บริการทางการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน มีการจัดบุคลากรเพื่อดูแลความปลอดภัยในชุมชน มีการเตรียมความพร้อมด้านการรักษาพยาบาล รวมไปถึงความปลอดภัยด้านอื่นๆ ทั้งนี้ ทางชุมชนยังมีการรองรับผู้มาเยือนที่เป็นผู้สูงอายุ และผู้พิการ อีกด้วย

2. ผลสรุปแบบประเมินแบบเกณฑ์พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนปงเกล้า อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

2.1 ความคิดเห็นด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากที่สุดอยู่ 2 หัวข้อ ระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากอยู่ 5 หัวข้อ ระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยปานกลางอยู่ 2 หัวข้อ โดยในหัวข้อ มีการจัดการการตลาดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ ระดับมากที่สุด 4.56 รองลงมาคือ มีข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ ระดับมากที่สุด 4.44 รองลงมาคือในหัวข้อ มีข้อตกลงร่วมกันสำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ ระดับมาก 3.68 รองลงมาคือในหัวข้อ มีการจัดสรรเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ ระดับมาก 3.64 รองลงมา มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 หัวข้อ เท่ากับ 3.51 ในหัวข้อ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพและหัวข้อมีระบบบัญชี การเงินมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ ระดับปานกลาง 3.40 น้อยที่สุดคือหัวข้อ มีการสร้างภาคีเครือข่ายโดยให้มีส่วนร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.38 ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 ความคิดเห็นด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า ด้านจัดการเศรษฐกิจ สังคมและคุณภาพชีวิตที่ดี ระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากที่สุดอยู่ 2 หัวข้อ และระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากอยู่ 2 หัวข้อ โดยในหัวข้อ มีการให้ความสำคัญต่อสิทธิมนุษยชน คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีคุณภาพเพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีการส่งเสริมการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือในหัวข้อ มีการจัดสรรรายได้ที่มีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2.3 ความคิดเห็นด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม มีระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากที่สุดทั้งหมด ได้แก่ หัวข้อมีการอนุรักษ์พันธุ์

วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีการเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีฐานข้อมูลด้านมรดกวัฒนธรรมผ่านการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4 ความคิดเห็นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า คิดเห็นด้านการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน มีระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากที่สุดอยู่ 2 หัวข้อ และความคิดเห็นในระดับมากอยู่ 2 หัวข้อ และความคิดเห็นในระดับปานกลางอยู่ 1 หัวข้อ โดยในหัวข้อของ มีการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือในหัวข้อ มีการจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางเท่ากับ 3.40 น้อยที่สุดคือหัวข้อ มีฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2.5 ความคิดเห็นด้านการบริการและความปลอดภัย

จากผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นว่า ด้านการบริการและความปลอดภัย ระดับความคิดเห็นอยู่ที่เห็นด้วยมากที่สุดอยู่ 2 หัวข้อ และความคิดเห็นในระดับมากอยู่ 2 หัวข้อ โดยในหัวข้อ มีการให้บริการและความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างน่าพึงพอใจ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีจุดบริการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ คิดค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือในหัวข้อ มีการติดต่อประสานงานด้านการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ซึ่งอยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือหัวข้อ มีนักท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลศึกษาภาพด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนบ้านบงกล้า อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า มีเพศชายมากกว่าเพศหญิง จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชุมชนบงกล้า ชุมชนบ้านบงกล้าเป็นชุมชนเล็กๆ อยู่ไม่ไกลจากถนนสายหลัก เดินทางเข้าถึงสะดวกสบายภายในชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นถ้ำดอยหนอก และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญทางประวัติศาสตร์ มีประเพณีทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลือและสืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน จะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าชุมชนนี้ทำไมถูกเลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนของอำเภอวังเหนือ เพราะว่ามีทรัพยากรทางธรรมชาติ ทางปัญญามาก เหมาะแก่การอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่อย่างถูกต้องไปยังผู้ที่สนใจ โดยคนในชุมชนเอง แต่

ทางด้านการบริหารจัดการควรมีการวางแผนอย่างชัดเจน และส่งเสริมให้มีการรับรู้ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยมีข้อตกลงร่วมกันอย่างชัดเจน และควรมีการสร้างความรู้ถึงความสำคัญของการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมผ่านการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและเผยแพร่ผ่านการท่องเที่ยวให้ผู้มาเยือนและคนในท้องถิ่นปฏิบัติโดยทั่วกัน และควรมีการส่งเสริมยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนพร้อมกับจัดสรรรายได้ให้เท่าเทียมกัน ทางชุมชนปงถ้ามีการรองรับผู้มาเยือนโดยให้ความสำคัญของคุณภาพความปลอดภัย มีการแจ้งจุดบริการ มีสัญลักษณ์เรื่องความปลอดภัย เรื่องอนามัย อย่างชัดเจน และที่สำคัญที่สุดทางชุมชนเป็นชุมชนที่มีความโดดเด่นทางด้านพื้นฐานภูมิปัญญา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ควรค่าแก่การศึกษาและรักษา ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเป็นเสียงเดียวกันว่า ชุมชนปงถ้ามีความโดดเด่นด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาด้านการบริการและความปลอดภัย ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบยั่งยืน และน้อยที่สุดในด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพราะการจัดการที่ดีจะส่งผลสำเร็จและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชนปงถ้า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดลำปาง มีความคิดเห็นว่า ด้านการอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมมากที่สุด คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 รองลงมาคือด้านการบริการและความปลอดภัย คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และเห็นด้วยน้อยที่สุดในด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คิดค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 ดังนั้นด้านที่ควรพัฒนามากที่สุด ด้านการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ชุมชนปงถ้ามีศักยภาพที่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ควรจะมีการพัฒนาทางด้านการบริหารจัดการ ทั้งนี้ควรมีการจัดการในเรื่องของบุคลากรที่สามารถเข้ามาช่วยเป็นแรงกระตุ้นในการขับเคลื่อนชุมชน โดยต้องกระจายความร่วมมือไปยังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน มารับรู้ แลกเปลี่ยน แก้ปัญหา ปฏิบัติร่วมกัน และควรส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การประชาสัมพันธ์ และแหล่งท่องเที่ยวให้มากขึ้น เพื่อยกระดับมาตรฐานของชุมชนควบคู่กับจัดสรรพื้นที่การใช้ประโยชน์ให้ชัดเจนเพื่อผลประโยชน์ของชุมชนและผู้มาเยือน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของชาวบ้านและผู้มาเยือนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วย เพื่อสร้างการรับรู้ร่วมกัน นำเสนอความต้องการหรือผลกระทบร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว (2559). **คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร**
คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2562, จาก
http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**
ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2562, จาก
http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420.
- จังหวัดลำปาง. (2561). **แผนพัฒนาจังหวัดลำปาง 4 ปี พ.ศ. 2561-2564**. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม
2562, จาก http://www.lampang.go.th/strategy/index_pl.htm.
- ชุมชนบ้านปงถ้ำ. (2558). **แหล่งข้อมูลจากบ้านปงถ้ำ**. สืบค้นเมื่อ 6 กันยายน 2562 จาก
<http://www.banpongtham.com/?p=151>.
- ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชน (2559). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน**. สืบค้นเมื่อ 2
ตุลาคม 2562, จาก
<https://thaicommunitybasedtourismnetwork.wordpress.com/cbt/>.
- สถาบันท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2557). **รู้จักสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT-I)**. สืบค้นเมื่อ 2
ตุลาคม 2562, จาก <https://cbtyouth.wordpress.com/cbt-youth/cbti/>.

